

MAGYAR NEMZETI BANK

**FELMÉRÉS A HITELEZÉSI
VEZETŐK KÖRÉBEN
A BANKOK HITELEZÉSI
GYAKORLATÁNAK
VIZSGÁLATÁRA**

2009. MÁJUS

**2009 első negyedévére vonatkozó felmérés
összesített eredménye**

**A 2009 első negyedére vonatkozó felmérés
összesített eredményének ismertetése**

2009. május

Felmérés a hitelezési vezetők körében a bankok hitelezési gyakorlatának vizsgálatára

A 2009 első negyedévére vonatkozó felmérés összesített eredményének ismertetése

2009. május

Az elemzést készítette: Bakonyi Ákos–Homolya Dániel

(Pénzügyi stabilitás)

Kiadja a Magyar Nemzeti Bank

Felelős kiadó: Hevesi Nóra

1850 Budapest, Szabadság tér 8–9.

www.mnb.hu

HU ISSN 2060-9604 (on-line)

Tartalom

Összefoglaló	5
Az eredmények bemutatása	6
1. A háztartási hitelezési szegmens	6
2. A vállalati hitelezési szegmens	7
3. Az önkormányzati finanszírozási szegmens	8
1. számú melléklet: A hitelállományok alakulását és a kérdőívre adott válaszokat bemutató ábrák	10
Háztartási szegmens	10
Vállalati szegmens	17
Önkormányzati szegmens	28
2. számú melléklet: Módszertani összefoglaló	30

Összefoglaló

A Magyar Nemzeti Bank 2003 tavaszán indította el a banki hitelezési folyamatok jobb megértését szolgáló felmérését. A legújabb, 2009 első negyedévére vonatkozó, idén áprilisban végzett felmérés a háztartási és vállalati szektor hitelezését, és az önkormányzatok bankok általi finanszírozását vizsgálta. A hitelkínálati folyamatok kvalitatív jellegű tényezőinek lehető legszorosabb nyomon követése érdekében a jegybank a felmérést negyedévente végzi el.

A háztartási hitelezéssel kapcsolatban a felmérés megállapítja, hogy 2009 első negyedévében tovább folytatódott a kihelyezni kívánt hitelmennyiség és a hitelkereslet csökkenése, ugyanakkor már jóval kevesebb bank számolt be a hitelezési feltételek szigorításáról, mint az előző felmérés során. A szigorítás nem árjellegű feltételekben (a minimális hitelképességi szint növekedésében, a minimális önrész megemelésében, a havi törlesztés jövedelemhez viszonyított arányának és a hitelfedezeti aránynak a csökkenésében) jelentkezett. 2009 első negyedévében már szinte egyöntetűen a háztartási hitelportfólió romlásáról számoltak be a bankok mind a lakáscélú, mind a fogyasztási hitelek szegmensében, és döntő többségük további romlásra számít a következő félévben. A következő féléves időszakban viszont a bankok már nem terveznek további jelentős szigorítást, amit elsősorban a likviditási helyzet érzékelt javulásával indokoltak. A közelmúltban megjelent külföldi hitelezési felmérések is szigorításról számoltak be a háztartási szegmensben, és a magyar eredményekhez hasonló módon csökkent a szigorítók aránya.

A vállalati hitel-piacon a hitelezési hajlandóság tovább csökkent, elsősorban a nagy- és közepes vállalatok finanszírozásában, valamint az üzleti célú ingatlanhitelezésben. A bankok válaszai alapján a kis- és mikroállalati hitelezésben nem jelentkezik ez a határozott visszafogási tendencia. A következő féléves időszakra vonatkozóan viszont már a vállalati finanszírozásban a bankok a kihelyezni kívánt hitelmennyiség fenntartását, illetve enyhe növelését jelezték előre. A hosszú lejáratú hitelek iránti kereslet – a beruházások visszaesése miatt – csökkent, de a rövid lejáratú hitelek iránti igények nőttek, így a válaszadók összességében a vállalati hitelek iránti kereslet erősödését érzékelték. A bankok – elmondásuk szerint – az előző félévhez hasonlóan szigorították hitelezési feltételeiket a kedvezőtlen gazdasági kilátások és az (elsősorban az építőiparban tapasztalható) ipárgspecifikus problémák miatt, ugyanakkor összehasonlítva az előző két felméréssel, a likviditási helyzetet mint kockázati tényezőt már jóval kevesebben említették. A válaszadók a portfólióminőség kismértékű romlását tapasztalták 2009 első negyedévében és a bankok többsége szerint a portfólióromlási trend folytatódni fog a következő félévben is. Az elmúlt két felméréshez hasonlóan az üzleti célú ingatlanhitelezésben a válaszadók jelentős többsége a kihelyezni kívánt hitelmennyiség visszafogásáról számolt be, ami a hitelezési feltételek és standardok további szigorításával párosult. A vállalati szegmensre vonatkozó hazai eredmények hasonlóak a külföldi jegybankok felméréseiben jelzett szigorítási tendenciákhoz.

Az önkormányzati szektorban az előző felmérésben jelzett mérsékelt szinthez képest növekedett a hitelkereslet, és a bankok az elmúlt negyedévben tovább szigorították hitelezési feltételeiket.

Az előző felmérés eredményeinek megjelenésekor jeleztük, hogy a hitelezési felmérést statisztikai eszközökkel is felülvizsgáltuk, a kapcsolódó tanulmány az MNB-szemle idei első számában megjelent (http://www.mnb.hu/Engine.aspx?page=mnbhu_mnbszemle&ContentID=12520).

Az eredmények bemutatása¹

A felmérés eredményeit a kapott válaszok alapján szöveges elemzésben, illetve a válaszokat bemutató grafikonok segítségével ismertetjük. Az egyes részpiacokra vonatkozó ábrákat az 1. számú melléklet tartalmazza. A 2. számú melléklet módszertani összefoglalót ad², a hitelezési állományokra vonatkozó adatok a 3. számú mellékletben jelennek meg, míg a kérdésekre adott válaszok részletesen a 4., 5. és a 6. számú mellékletekben (a 3., 4., 5. és 6. mellékletek külön Excel alapú fájl-mellékletben található meg az MNB honlapján). A visszatekintő kérdések 2009 első negyedévére, az előre tekintő kérdések a következő féléves időszakokra, azaz 2009 második, harmadik negyedévére vonatkoznak. A kérdések a negyedévvél korábbi állapothoz képest tapasztalt változásokra koncentrálnak: a visszatekintő kérdések esetében 2008 negyedik, az előre tekintő kérdések esetén pedig 2009 első negyedéve a viszonyítási alap.

1. A HÁZTARTÁSI HITELEZÉSI SZEGMENS

A bankok válaszai alapján elmondható, hogy 2009 első negyedévében tovább folytatódott a kihelyezni kívánt hitelmennyiség és a hitelkereslet csökkenése, ugyanakkor már jóval kevesebb bank számolt be a hitelezési feltételek szigorításáról, mint az előző felmérés során (1. ábra). A 2009 második és harmadik negyedévére vonatkozó előrejelzések alapján a bankok a hitelpiac stabilizálódását, illetve a hitelezési aktivitás enyhe növekedését várják. 2009 első negyedévében már szinte egyöntetűen a háztartási hitelporfólió romlásáról számoltak be a bankok mind a lakáscélú, mind a fogyasztási hitelek szegmensében és döntő többségük további romlásra számít a következő félévben.

A 2008 második félévére jellemző kiugró szigorítások után az idei első negyedévben már csak mintegy 20 százalékot tett ki a nettó szigorító aránya a lakáshitelek, illetve a fogyasztási hitelek esetén. A bankok előrejelzései alapján mindkét szegmensben a szigorító tendenciák kismértékű további lassulása várható (a lakáshitelek esetén már nem terveznek további szigorítást) az elkövetkező két negyedév során. A szigorítás ugyanazokban a nem árjellegű feltételekben (a minimális hitelképességi szint növekedésében, a minimális önrész megemelésében, a havi törlesztés jövedelemhez viszonyított arányának és a hitelfedezeti arálynak a csökkenésében) jelentkezett, mint amit az előző felmérés során jelöltek meg a bankok, bár csökkenő mértékben. A szigorítás fő okai némileg változtak, hiszen a bankok egyrészt a likviditási helyzet javulását, másrészt romló lakáspiaci folyamatokat jeleztek. Ugyanakkor továbbra is a hitelezési feltételek szigorodásához járult hozzá a bankok kockázatkerülő magatartása, a kedvezőtlenebbé váló gazdasági kilátások és ebből adódóan az ügyfelek hitelképességének várható romlása.

A kihelyezni kívánt hitelmennyiség a bankok válaszai alapján mind a lakás-, mind a fogyasztási hitelek esetében hasonló mértékben esett vissza, mint 2008 második félévében (a lakáshiteleknel kismértékű romlás, a fogyasztási hiteleknel némi javulás látszik a válaszokból). Jelentős javulást várnak ugyanakkor az elkövetkező félévre: elsősorban a lakáshitel-kínálatuk növekedését prognosztizálják a bankok, a kihelyezni kívánt fogyasztási hitelek állománya várhatóan nem változik jelentősen. A hitelkereslet további, a korábbinál erőteljesebb csökkenését tapasztalták a bankok elsősorban a fogyasztási hitelek, valamint a deviza lakáshitelek esetén (e kategóriákban szinte egyöntetűen csökkenésről számoltak be), miközben a forintlakáshitelek iránti kereslet a válaszok alapján az első negyedévben kismértékben nőtt. Szignifikáns növekedés várható a válaszok alapján a hitelkeresletben is a következő féléves időszakban (2009 második és harmadik negyedévében): a legszembetűnőbb a lakáshitelek, azon belül is a devizalakáshitelek iránti kereslet várt érzékelhető növekedése, valamint a fogyasztási hitelek iránti kereslet csökkenése is várhatóan megáll.

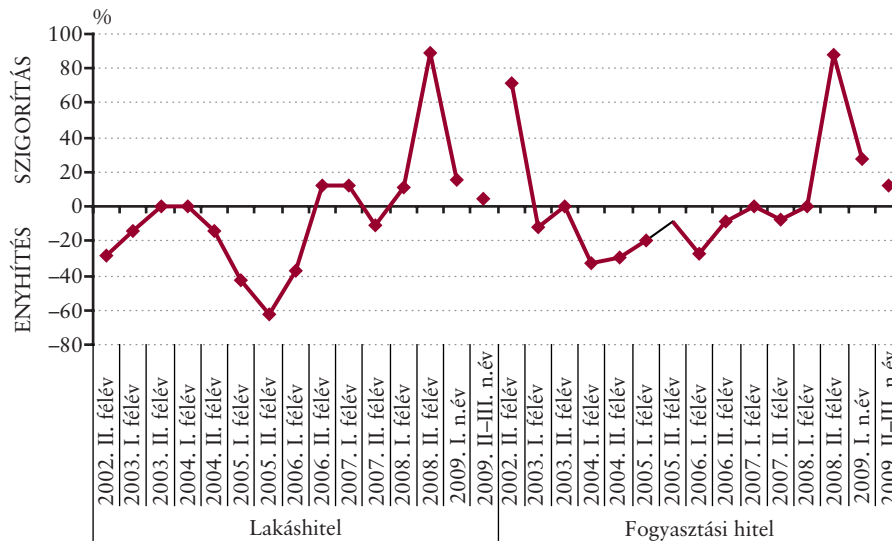
¹ A háztartási szegmensben 13 (lakáscélú hitelek: 9 intézmény, fogyasztási hitelek: 13 bank, továbbá 4 banki tulajdonban lévő pénzügyi vállalkozás), a vállalati szegmensben 7 banktól kaptunk választ, míg az önkormányzati hitelezés tendenciáiról 6 intézményt kérdeztünk meg. Az intézmények elektronikusan adták át válaszaikat a jegybanknak. Immáron negyedévente elektronikusan töltik ki a bankok a kérdőívet, és évente egyszer, az év első negyedévében folytatott felmérés kapcsán személyes interjúra is sor fog kerülni.

² A módszertani összefoglalóból érdemes kiemelni néhány kulcsfogalmat. A kihelyezni kívánt hitelmennyiség a válaszadó intézmény adott szegmensben meglévő terjeszkedési, állománynövelési szándékát tükrözi. Hitelezési standardoknak nevezzük azokat a belső banki szabályokat, melyek meghatározzák, hogy a bank milyen ügyfeleknek, ügyfélcsoportoknak (ágazat, terület, méret, pénzügyi mutatók stb. szerinti besorolás alapján) és milyen típusú hitelt (csak fedezett, beruházási, folyószámla stb.) nyújt. A hitelezési feltételek ár-, illetve nem árjellegűek lehetnek. A nem árjellegű hitelnyújtási feltételek (pl.: fedezeti követelmények, adós kötelezettség-vállalásai, hitel/hitelkeret maximális nagysága stb.) konkrét szerződéses feltételek, a bank csak ezek mellett hajlandó a hitel folyósítására. Az árjellegű tényezőkre vonatkozó kérdések között a kamatszint és a forrásköltség közötti szpredre és a kockázati prémiumra kérdeztünk rá.

1. ábra

Hitelezési feltételek / hitelképességi standardok a lakáscélú és a fogyasztási hitelek piacán

(a szigorítást és enyhítést jelző bankok arányának különbsége)

A fogyasztási hiteleken belül vizsgálva a különböző termék kategóriákat látható, hogy a kihelyezni kívánt mennyiség és a hitelkereslet csökkenése elsősorban a szabad felhasználású jelzáloghiteleket és a gépjárműhiteleket, a feltételek szigorítása pedig a megújuló hiteltermékek kategóriáját (hitelkártyák, illetve folyószámlahitelek) és a gépjárműhiteleket érintette az első negyedévben. A megújuló hiteltermékek kategóriájára a bankok nagy része jelezte a hitelezési feltételek várható további szigorítását.

2. A VÁLLALATI HITELEZÉSI SZEGMENS³

A vállalati hitelezésben az előző felméréshez hasonlóan az intézmények jelentős része a kihelyezni kívánt hitelmennyiség csökkenését jelezte. Ez a tendencia az üzleti célú ingatlanhitelezésben jelentkezett a leghatározottabban, bár a megkérdezettek közül volt olyan szereplő, akinek 2008 végéhez képest nem változott a hitelezési hajlandósága (a kihelyezni kívánt hitelmennyiség csökkenését nettó értelemben a válaszadók 75 százaléka jelezte). A bankok válaszai alapján a kis- és mikro vállalati hitelezésben nem jelentkezik ez a határozott visszafogási tendencia. A következő féléves időszakokra vonatkozóan viszont már a vállalati finanszírozásban a bankok a hitelezési állomány fenntartását, illetve enyhe növelését jelezték előre (a kihelyezni kívánt mennyiség növelését nettó értelemben a válaszadók 9 százaléka célozza), hitelezési hajlandóság növelését a kis- és mikro vállalati szegmensben a válaszadók közel 50 százaléka jelezte előre az előző negyedév végéhez képest. A kihelyezni kívánt hitelmennyiség visszafogásával párhuzamosan a hitelezési standardok és feltételek korábbi három felmérésben jelzett szigorítása tovább folytatódott. Az árjellegű és nem árjellegű feltételek egyaránt szigorodtak. A bankok válaszai alapján a hitelezéshez kapcsolódó díjak, kockázati prémiumok emelkedtek, a forrásköltség feletti felárakat is igyekeztek növelni a bankok. Megjegyzendő, hogy a bankok a monitoringtevékenységüket 2009 első negyedévében tovább szigorították. A következő féléves időszakban a bankok többsége a hitelezési feltételek várható további szigorításáról számolt be, ugyanakkor a korábbiakhoz képest immáron enyhébb mértékben.

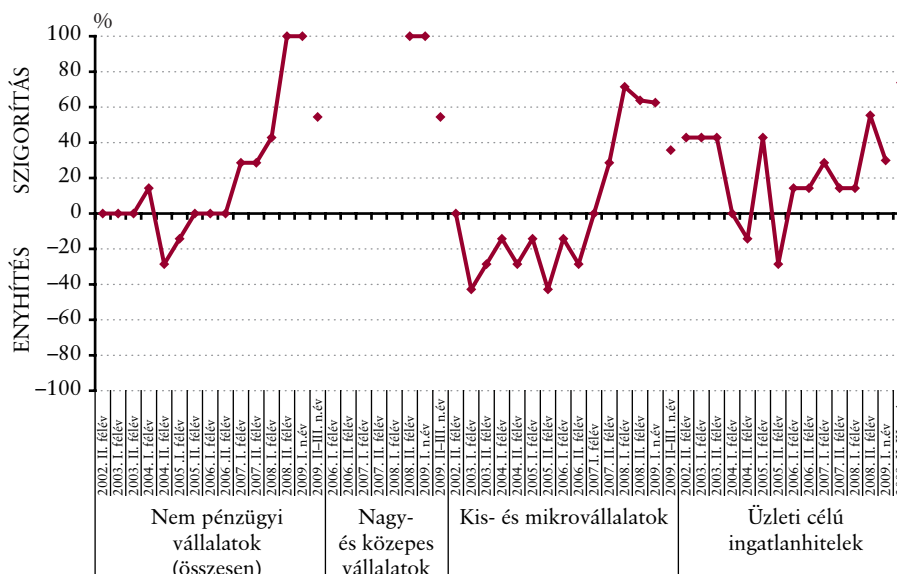
A bankok szigorításához válaszaik alapján elsősorban a likviditási helyzet (források elérhetőségének nehezülése, forrásköltségek magas szintjének fennmaradása), a gazdasági kilátások, egyes iparágakra jellemző specifikus problémák és a kockázati tolerancia megváltozása járult hozzá. Ugyanakkor a következő féléves időszakokra vonatkozóan a likviditási feltételek és tőkehelyzet szigorítást növelő szerepe csökken a bankok várakozásai szerint, és a hitelezési feltételek szigorítását a gazdasági kilátások, az ipárgspecifikus tényezők és a kockázati tolerancia továbbra is alacsony szintje fogja meghatározni. A bankok válasza alap-

³ Az előző felméréstől kezdve a nem pénzügyi vállalatok kategóriáján belül összevontuk a nagy- és közepes méretű vállalatok kategóriáját a kérdéseknél, így nagy- és közepes vállalatokra, illetve kis- és mikro vállalatokra bontva elemezzük a nem pénzügyi vállalatok finanszírozását. Az üzleti célú ingatlanhitelek esetében a korábbi gyakorlatnak megfelelő kategorizálást alkalmazzuk.

2. ábra

Hitelképességi feltételek és hitelezési standardok az egyes vállalati kategóriákban és az üzleti célú ingatlanhiteleknel

(a szigorítást és az enyhítést jelző bankok arányának különbsége)

ján a vállalati hitelek iránti kereslet az elmúlt negyedévben a megelőző időszakhoz képest némileg növekedett. Ez a növekedés nem homogén: miközben a rövid lejáratú hitelek iránti kereslet növekedett, a hosszú lejáratú hitelek iránti kereslet tovább csökkent. Hitelezési kereslet pedig elsősorban a kis- és mikrovállalati szegmensben jelentkezik. A következő féléves időszakban a bankok többsége a kereslet növekedését várja, azonban továbbra is a rövid lejáratú hitelek iránti kereslet lesz erősebb a beruházások visszaesése miatt. A pénzügyi piacok turbulenciáinak csökkenésével párhuzamosan a vállalatok devizahitel-keresletének növekedéséről számoltak be a bankok, ugyanakkor 2009 második-harmadik negyedévére a bankok a devizahitelek iránti kereslet közel szinten maradását, míg a forintalapú iránti kereslet növekedését várják. Az előző negyedévre vonatkozóan portfólió romlásról számoltak be a válaszadók, a következő félévre is ez a várakozás a vállalati hitelezésben. Továbbra is elsősorban a feldolgozóiparban, az építőiparban, pénzügyi tevékenységben, illetve az ingatlanüggyekkel, illetve gazdasági szolgáltatással foglalkozó szektor kapcsán számoltak be a válaszadók a portfólió minőségének romlásáról. A következő félévben szinte minden iparágban portfólióromlást vár a bankok többsége, kivételt a villamosenergia, gáz-, hő- és vízellátás jelent, ahol a válaszadók mindössze 15 százaléka vár portfólióromlást.

Az elmúlt két felméréshez hasonlóan az üzleti célú ingatlanhitelezésben a válaszadók jelentős többsége (nettó értelemben 86 százalék) a kihelyezni kívánt hitelmennyiség visszafogásáról számolt be, mely párosult a hitelezési feltételek és standardok további szigorításával. A visszafogás és szigorítás a leghatározottabban a lakás- és irodaprojektek esetén jelentkezett. A válaszadók az üzleti célú ingatlanhitelek portfóliójának romlását jelezték 2009 első negyedévére (nettó értelemben közel 80 százalékos arányban), a következő féléves időszakban viszont a portfólió minőségének további romlását már kevesebben várják, piaci részesedés alapján a válaszadók 30 százaléka.

3. AZ ÖNKORMÁNYZATI FINANSZÍROZÁSI SZEGMENS⁴

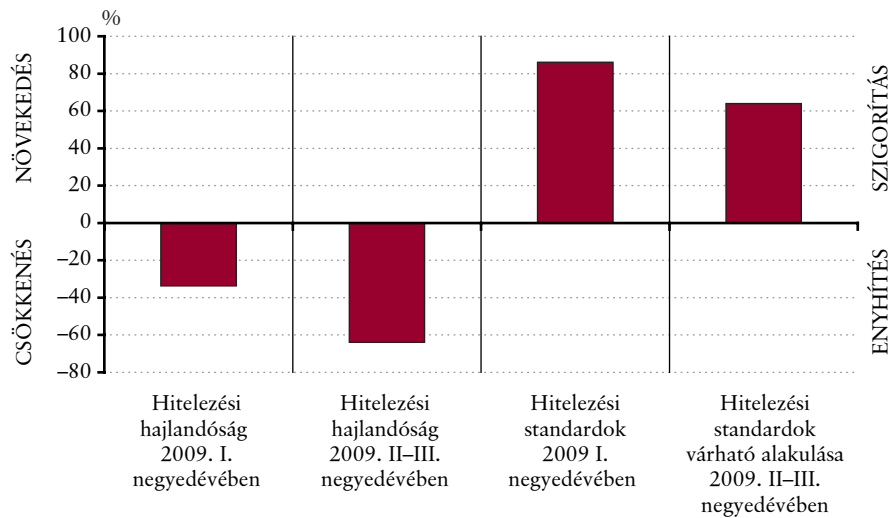
Az előző negyedévre vonatkozóan az önkormányzati finanszírozásban a kereslet stagnálásáról, illetve enyhe növekedéséről számoltak be a bankok. Az előző felmérés eredményeihez hasonlóan a bankok által kihelyezni kívánt hitelmennyiség tovább csökkent, és a következő félévben is ezt várják a szereplők. Az e szegmensben meghatározó bankok felmérésünk alapján 2009 első negyedévében tovább szigorították hitelezési standardjaikat és feltételeiket, és az elkövetkezendő féléves időszakra is ez a vára-

⁴ A felmérés során együtt vizsgáljuk a hitel-, illetve kötvényalapú finanszírozást, mivel lényegében azonos módon közelítik meg a bankok a két finanszírozási formát, különbségek elsősorban a közbeszerzési szabályok eltéréseiben nyilvánulnak meg.

3. ábra

A kihelyezni kívánt hitelmennyiség és a hitelképességi standardok/ feltételek az önkormányzati finanszírozásban

(a növekedést és csökkenést, illetve a szigorítást és enyhítést jelzők arányának különbsége)

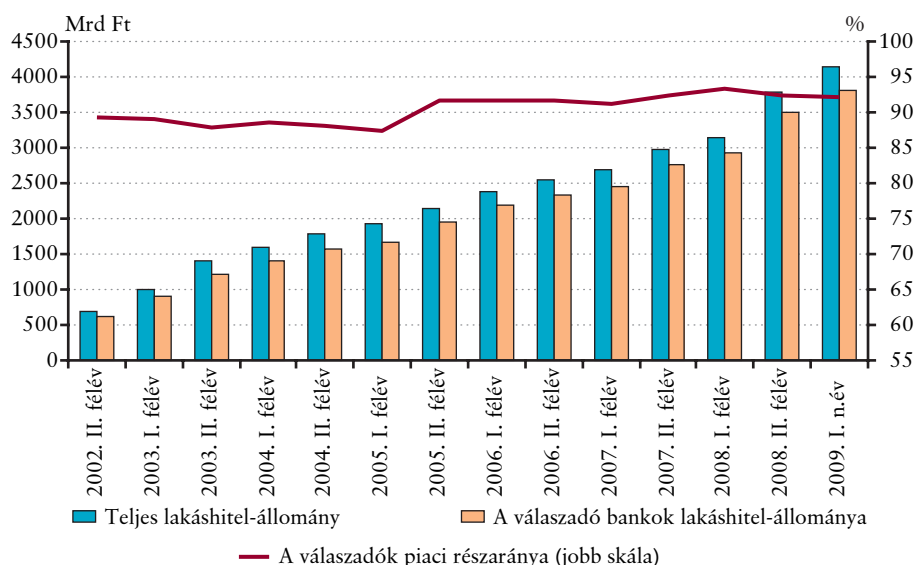
kozásuk. Ez, hasonlóan a vállalati szegmenshez, az ár- és nem árjellegű feltételek szigorításában is tükröződött. A kereslet érzékelt növekedése mögött azonban – hasonlóan a vállalati szegmenshez – nem a beruházási kedv növekedése, hanem a folyó kiadásszükséglet járult hozzá. Az elmúlt negyedévihez hasonló tendenciát várnak a keresletet illetően a következő féléves időszakra. Egyúttal a bankok többsége az önkormányzati portfólió romlását várja 2009 második és harmadik negyedévében.

1. számú melléklet: A hitelállományok alakulását és a kérdőívre adott válaszokat bemutató ábrák

HÁZTARTÁSI SZEGMENS

4. ábra

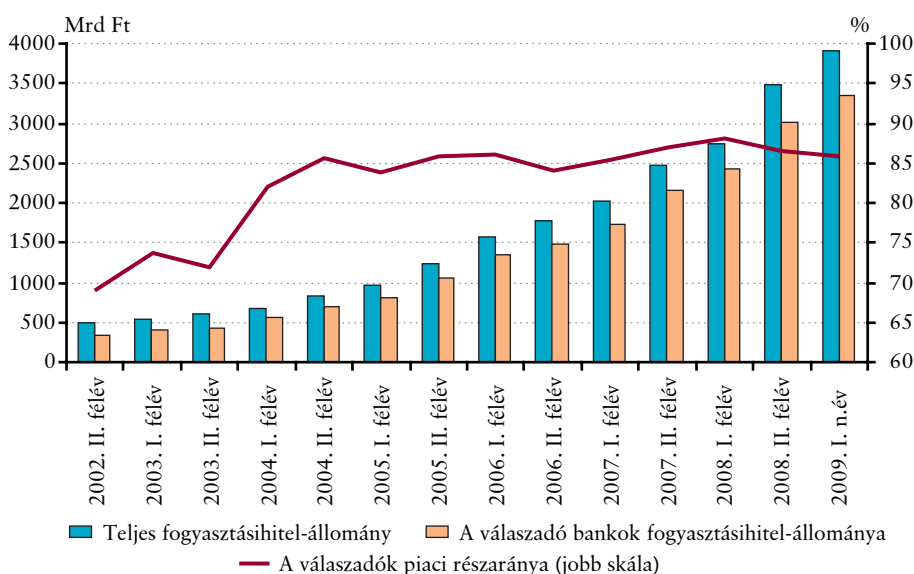
A lakáscélú hitelállomány és a kérdőívet kitöltő bankok piaci részesedése

Megjegyzés: a vizsgált félévek során változott a megkérdezett bankok száma és köre (pl. fúzió hatására, új bank bevonásának hatására). 2009-től kezdve az állományi adatok tartalmazzák a hitelintézetek és a bankfiókák állományi adatait is.

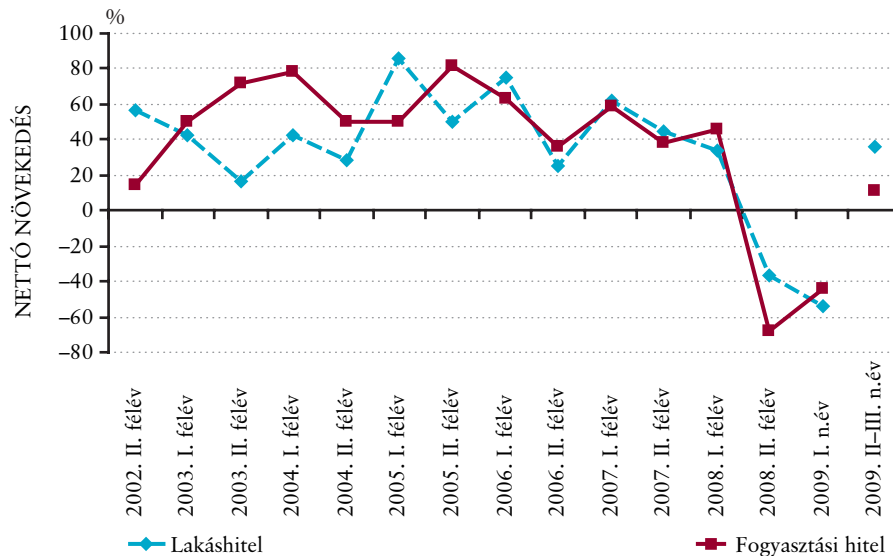
5. ábra

A fogyasztási hitelek állománya és a kérdőívet kitöltő bankok piaci részesedése

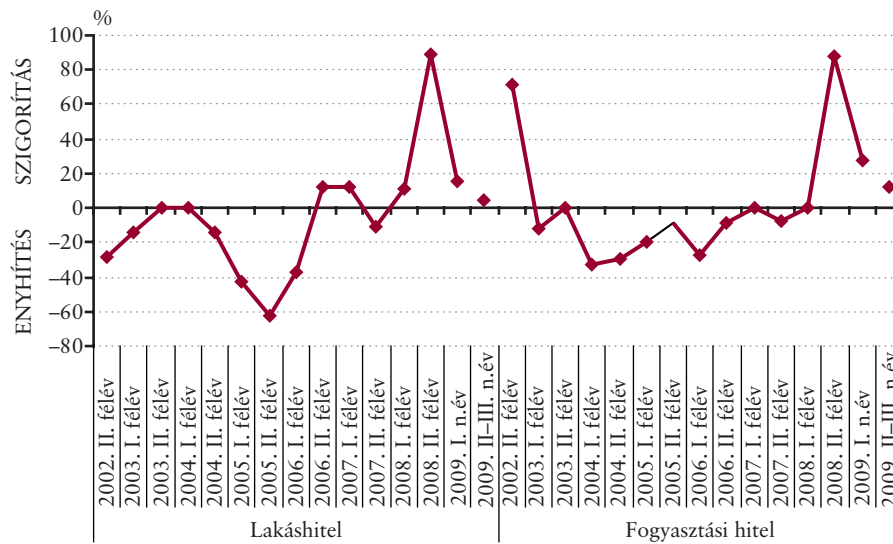

Megjegyzés: a vizsgált félévek során változott a megkérdezett bankok száma. Az ábra csak a megkérdezett bankok piaci részarányát tartalmazza a banki portfólión belül, a pénzügyi vállalkozások részesedése nem jelenik meg. 2009-től kezdve az állományi adatok tartalmazzák a hitelintézetek és a bankfiókák állományi adatait is.

6. ábra

Kihelyezni kívánt hitelmenyiség a lakáshitelek és a fogyasztási hitelek piacán*(erősebb és gyengébb hitelezési hajlandóságot jelző bankok arányának különbsége)*

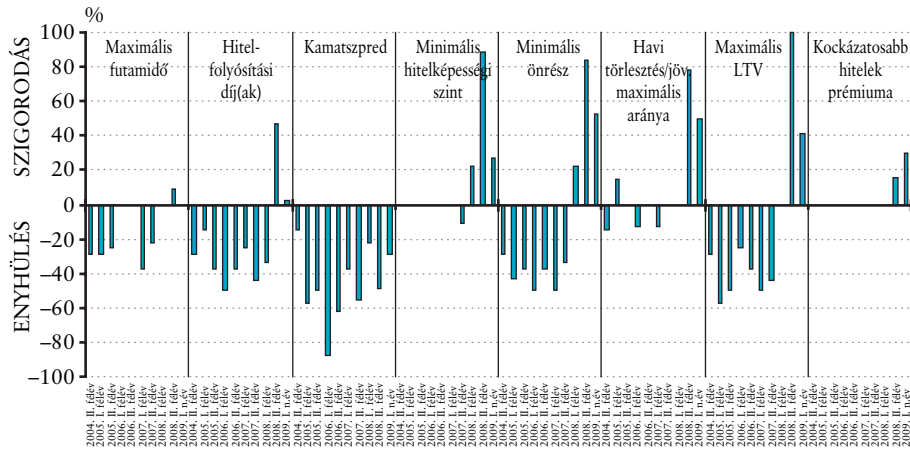
7. ábra

Hitelezési feltételek/ hitelképességi standardok a lakáscélú és a fogyasztási hitelek piacán*(a hitelezési standardokban szigorítást és enyhítést jelző bankok arányának különbsége)*

8. ábra

Hitelezési feltételek a lakáscélú hitelek piacán

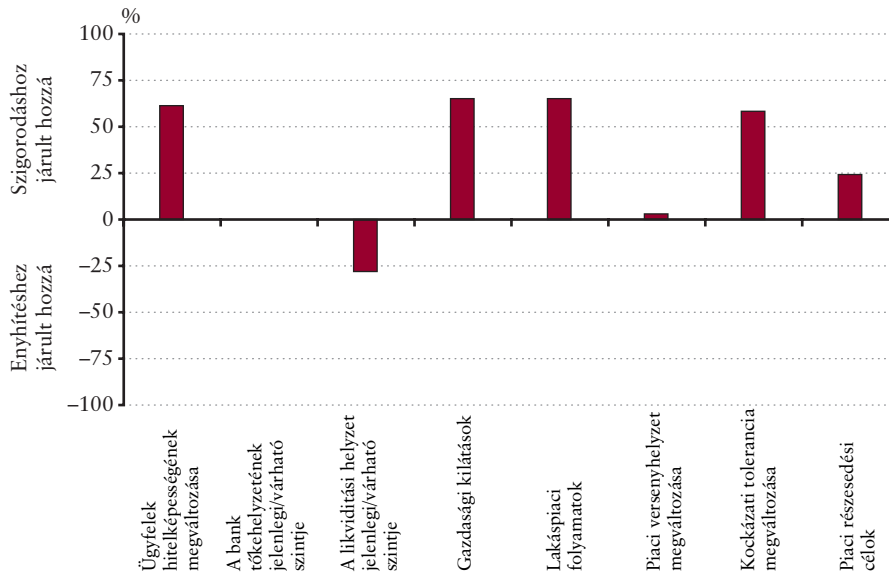
(a szigorodást és az enyhítést jelző bankok arányának különbsége)

9. ábra

A hitelképességi standardok és a hitelezési feltételek változásához hozzájáruló tényezők a lakáscélú hitelek esetében

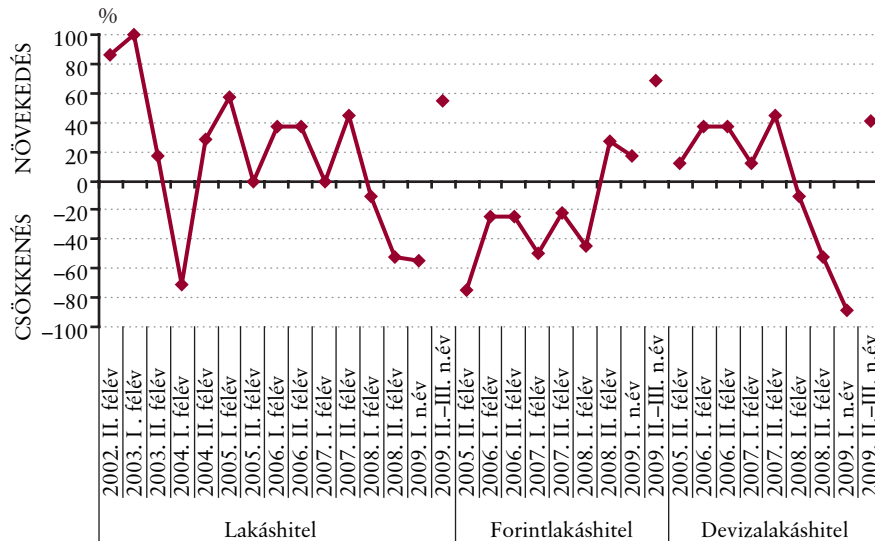
(az adott tényező kapcsán a szigorodáshoz, illetve enyhüléshez hozzájárulást jelző bankok arányának különbsége)

10. ábra

Hitelkereslet a lakáscélú hitelek piacán

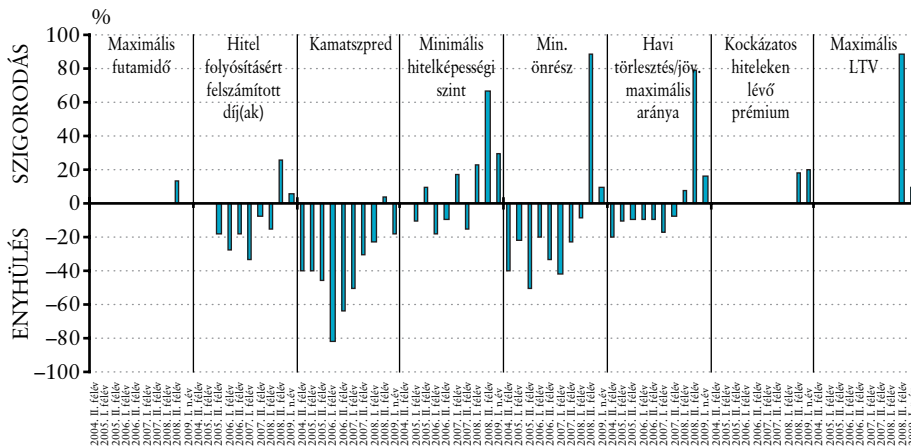
(a növekedést és a csökkenést jelző bankok arányának különbsége)

11. ábra

Hitelezési feltételek a fogyasztási célú hitelek piacán

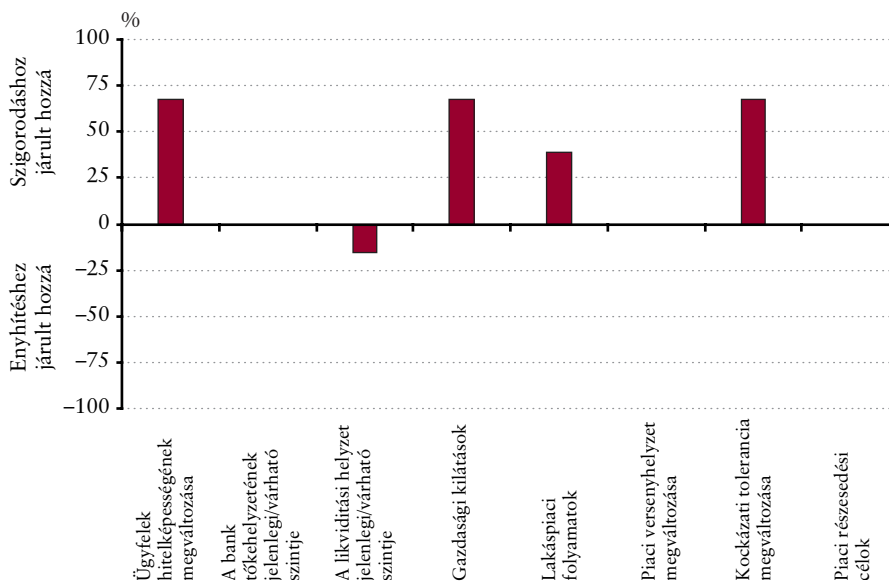
(a szigorodást és az enyhítést jelző bankok arányának különbsége)

12. ábra

A hitelképességi standardok és a hitelezési feltételek változásához hozzájáruló tényezők a fogyasztási célú hitelek esetében

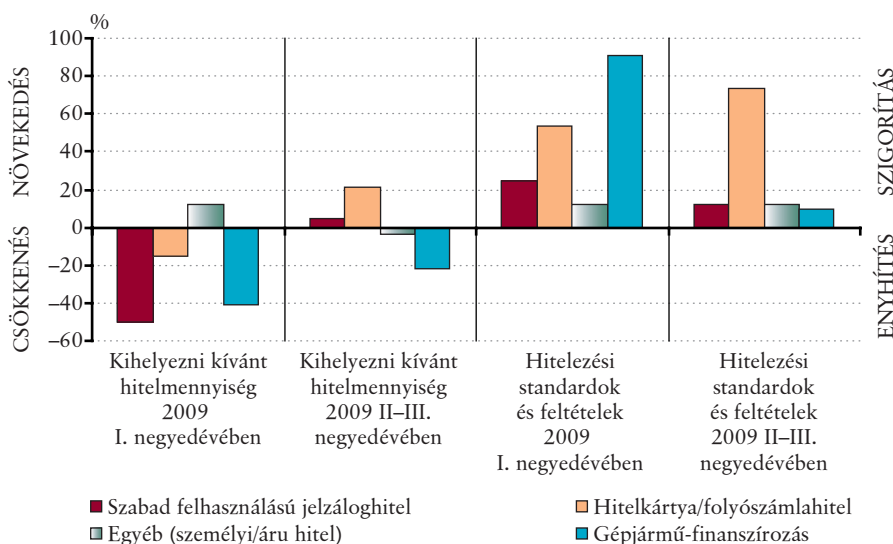
(az adott tényező kapcsán a szigorodáshoz, illetve enyhüléshez hozzájárulást jelző bankok arányának különbsége)

13. ábra

A kihelyezni kívánt hitelmenyiség és a hitelképességi standardok/feltételek a különböző fogyasztási típusú hiteltermékeknel

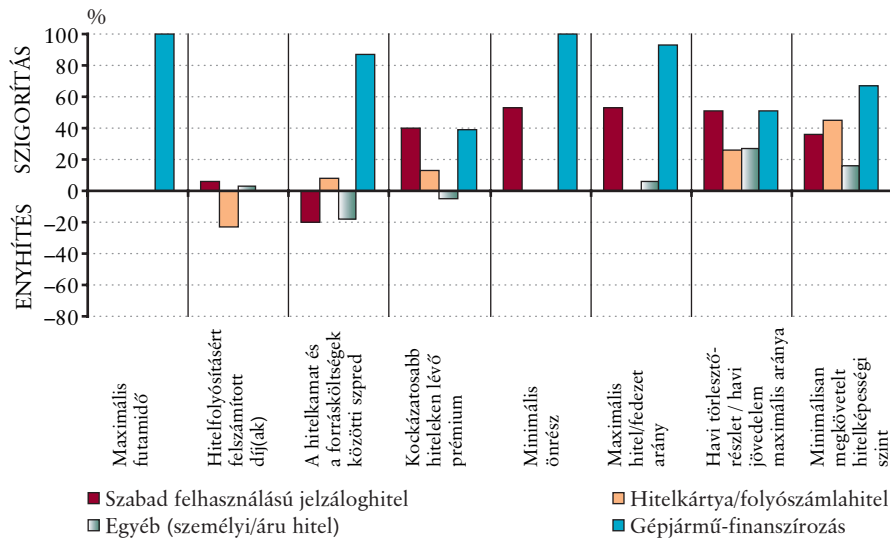
(az adott választ jelző bankok nettó aránya)

14. ábra

Hitelezési feltételek a különböző fogyasztási hitel-termékeknél

(a szigorodást és az enyhítést jelző bankok arányának különbsége)

15. ábra

Hitelkereslet a fogyasztási hitelek piacán

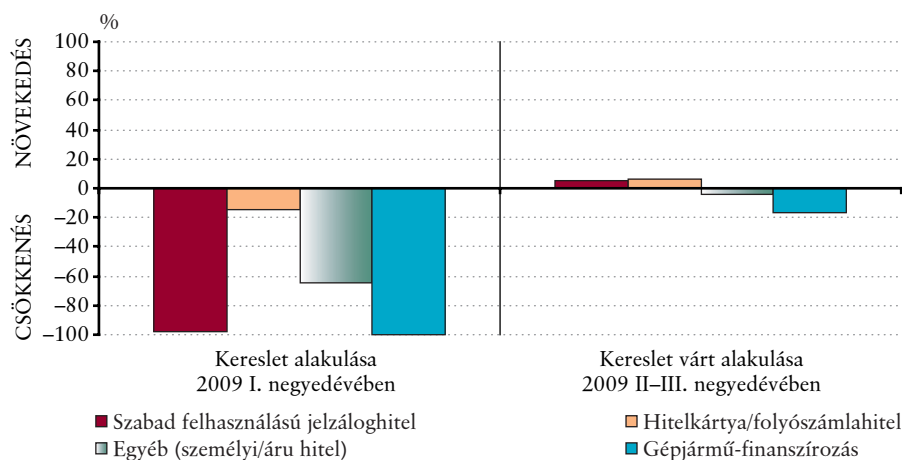
(a növekedést és a csökkenést jelző bankok arányának különbsége)

16. ábra

A hitelek iránti kereslet a különböző fogyasztásihitelek-termékeknél

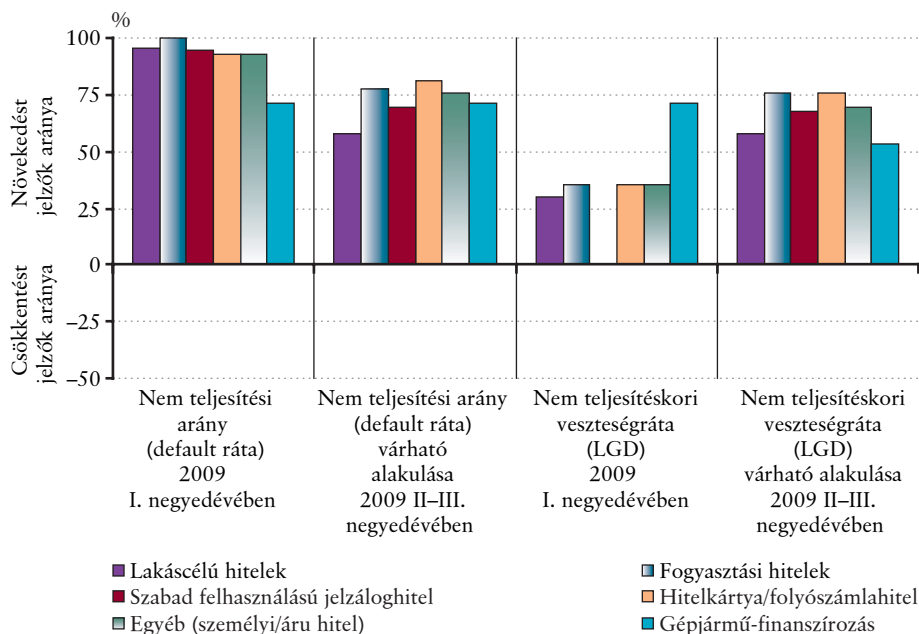
(a növekedést, illetve csökkenést jelző bankok arányának különbsége)

17. ábra

A háztartási hitelek nem teljesítési aránya és a nem teljesítéskori veszteségrátája

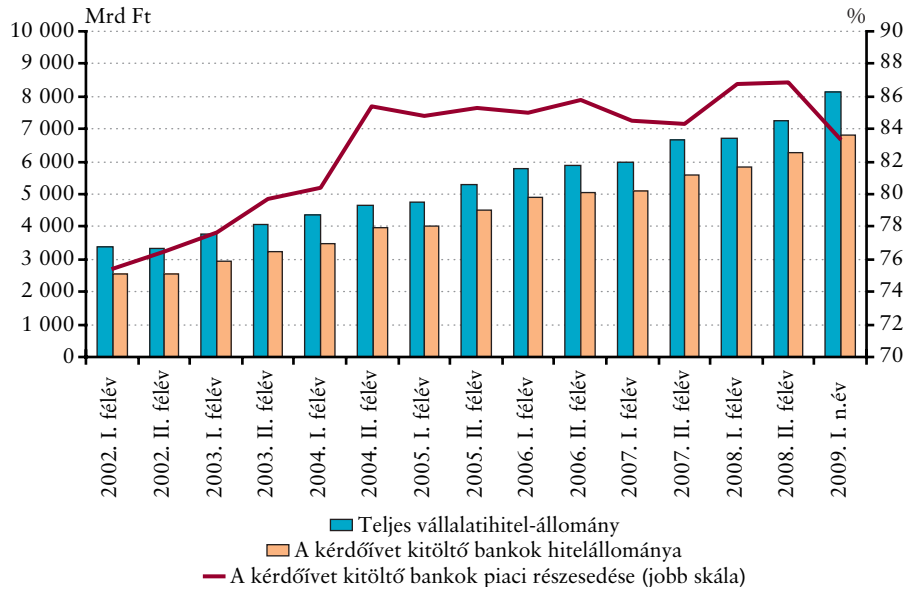
(kockázatnövekedést és -csökkenést jelzők arányának különbsége)

VÁLLALATI SZEGMENS

18. ábra

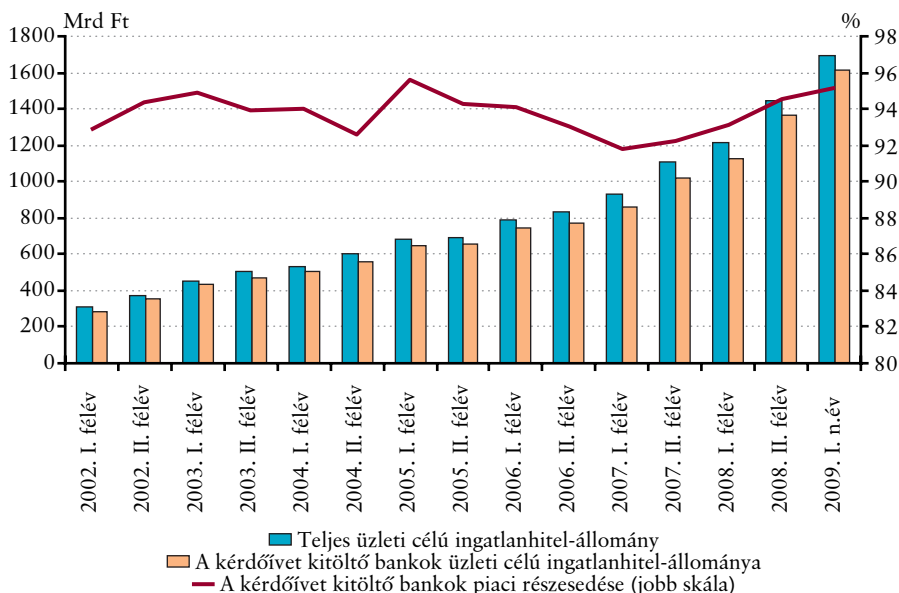
A teljes vállalati hitel-állomány és a vállalati kérdőívet kitöltő bankok részesedése

Megjegyzés: 2009-től kezdve az állományi adatok tartalmazzák a hitelintézetek és a bankfiókok állományi adatait is.

19. ábra

Az üzleti célú projekthitelek állománya és a kérdőívet kitöltő bankok részesedése a teljes projekthitel-állományból

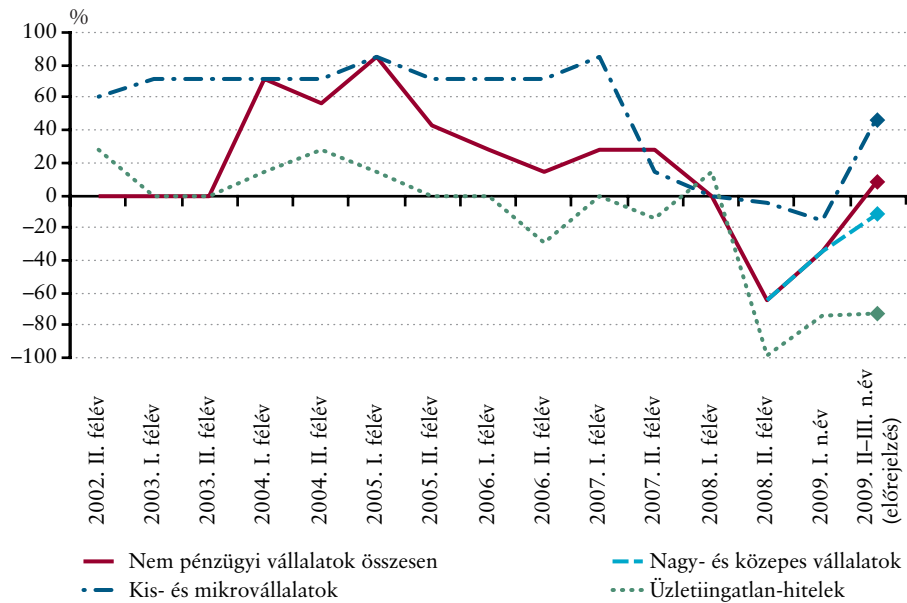

Megjegyzés: 2009-től kezdve az állományi adatok tartalmazzák a hitelintézetek és a bankfiókok állományi adatait is.

20. ábra

Kihelyezni kívánt hitelmenyiség a vállalati hitelek piacán

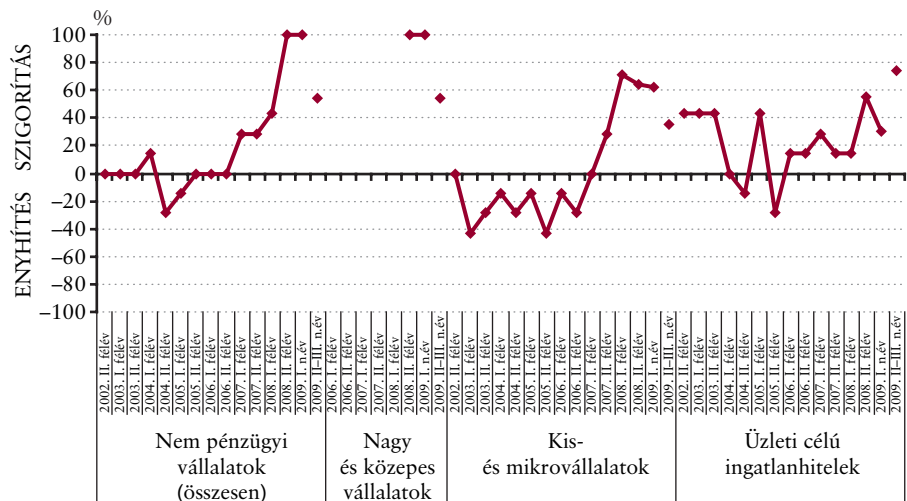
(erősebb és gyengébb hitelezési hajlandóságot jelző bankok arányának különbsége)

21. ábra

Hitelképességi feltételek és hitelezési standardok az egyes vállalati kategóriákban és az üzleti célú ingatlanhiteleknel

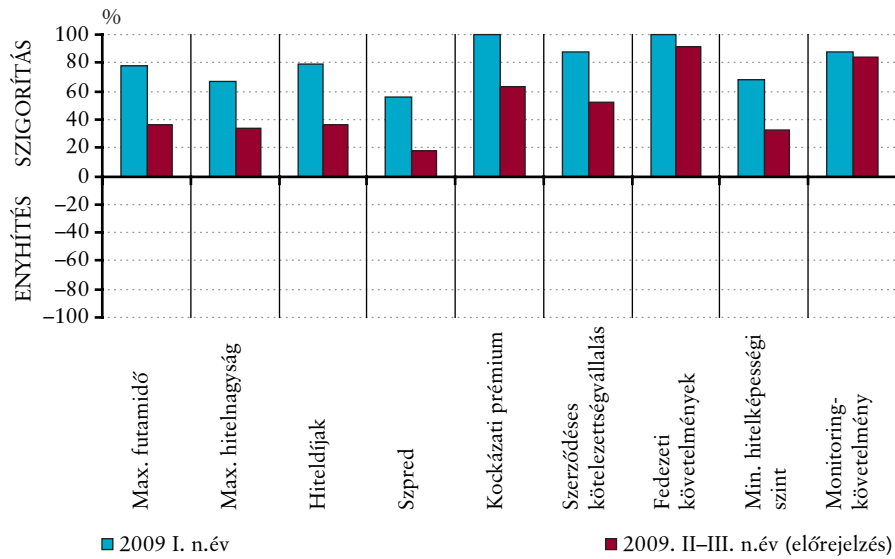
(a szigorítást és az enyhítést jelző bankok arányának különbsége)

22. ábra

Hitelezési feltételek a vállalati üzletágban

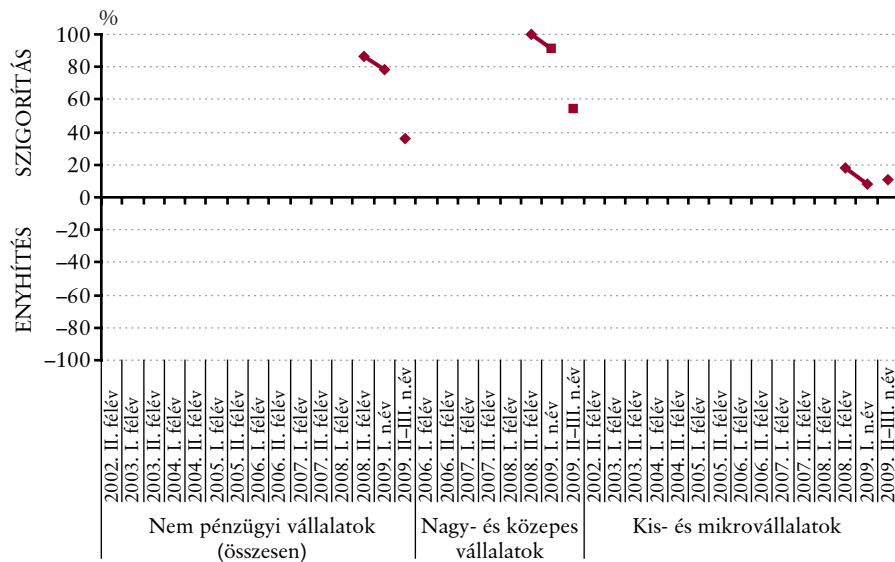
(a szigorítást és az enyhítést jelző bankok arányának különbsége)

23. ábra

A maximális futamidő az egyes vállalati kategóriákban

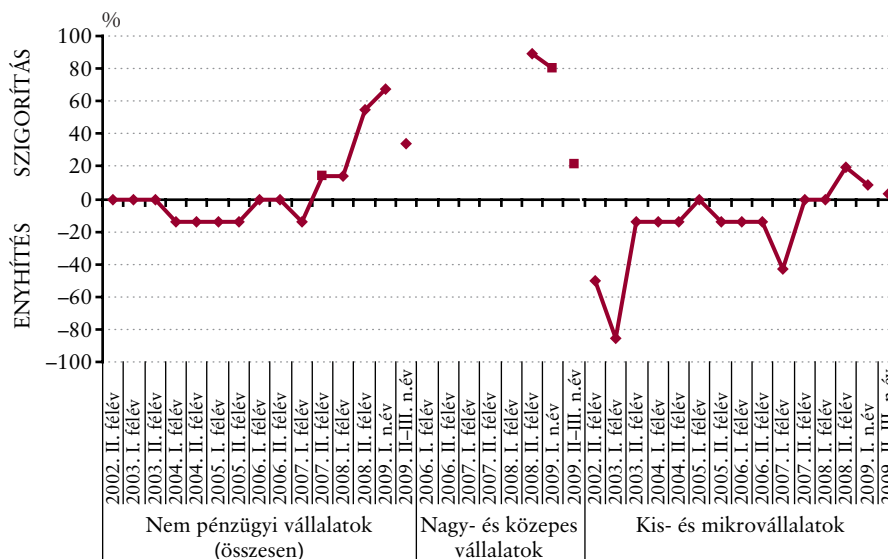
(a szigorítást és az enyhítést jelző bankok arányának különbsége)

24. ábra

A hitel/hitelkeret maximális nagysága az egyes vállalati kategóriákban

(a szigorítást és az enyhítést jelző bankok arányának különbsége)

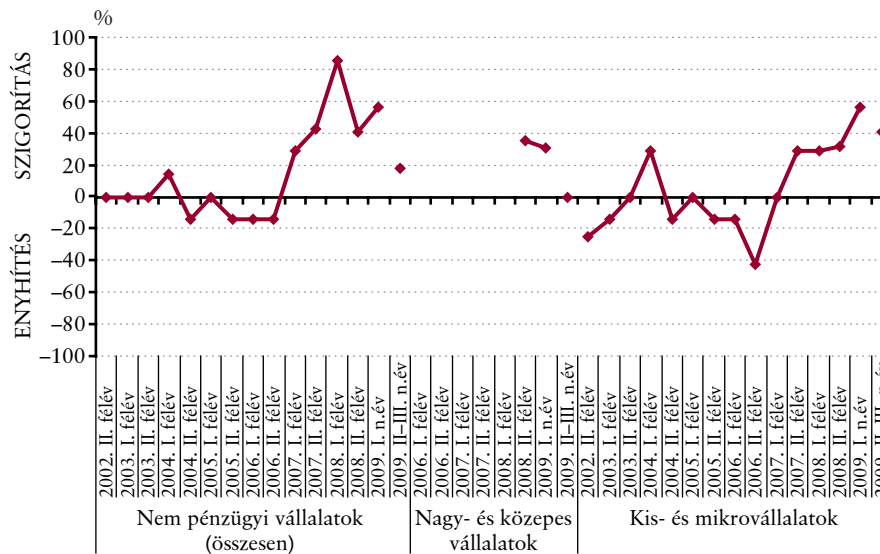
25. ábra

A hitel/hitelkeret nyújtásáért felszámított díj(ak) az egyes vállalati kategóriákban

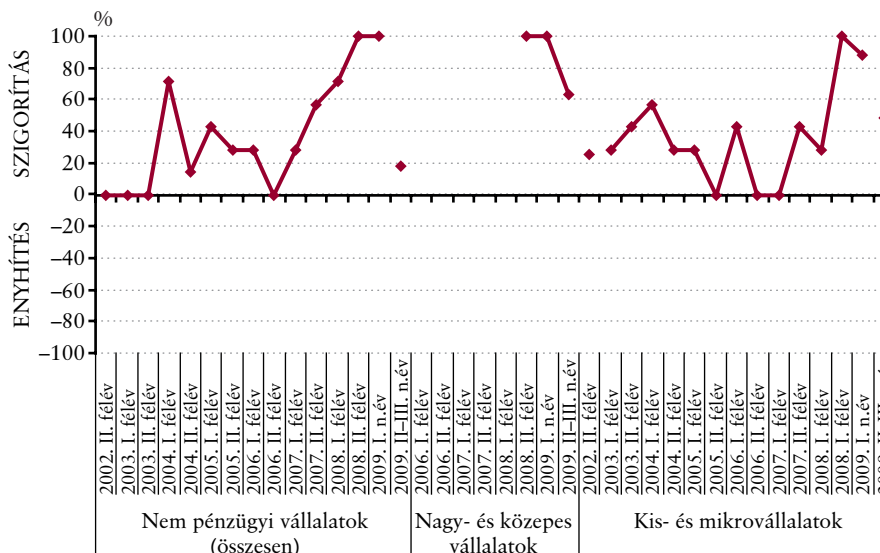
(a szigorítást és az enyhítést jelző bankok arányának különbsége)

26. ábra

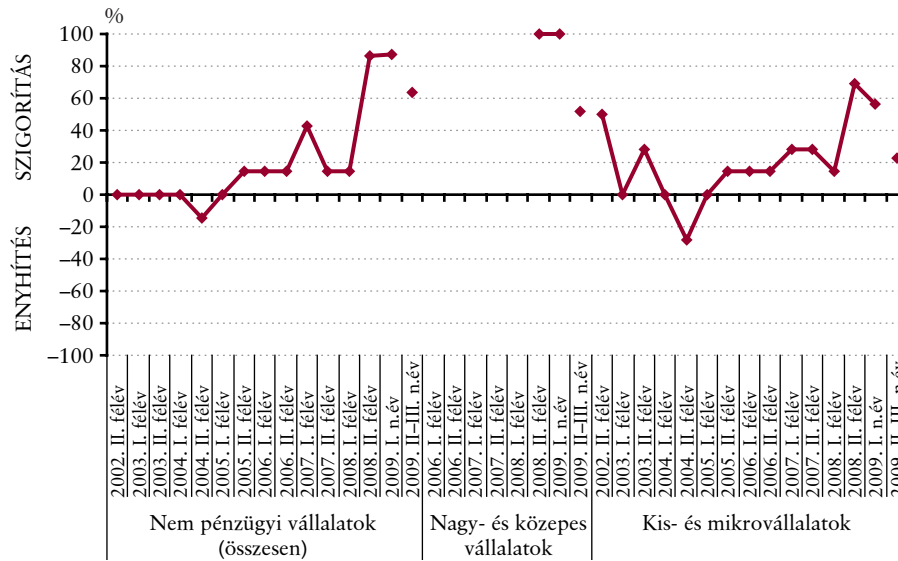
A hitelkamat és a forrásköltségek közötti szpred az egyes vállalati kategóriákban*(a szigorítást és az enyhítést jelző bankok arányának különbsége)*

27. ábra

A kockázatosabb hiteleken lévő prémium az egyes vállalati szektorokban*(a szigorítást és az enyhítést jelző bankok arányának különbsége)*

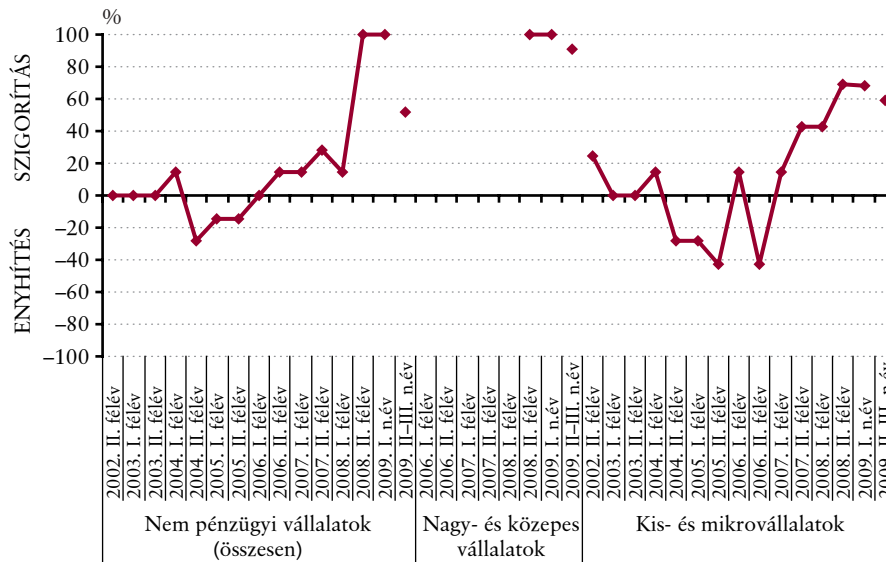
28. ábra

Az adóstól megkövetelt szerződéses kötelezettségvállalások az egyes vállalati kategóriákban
(a szigorítást és az enyhítést jelző bankok arányának különbsége)

29. ábra

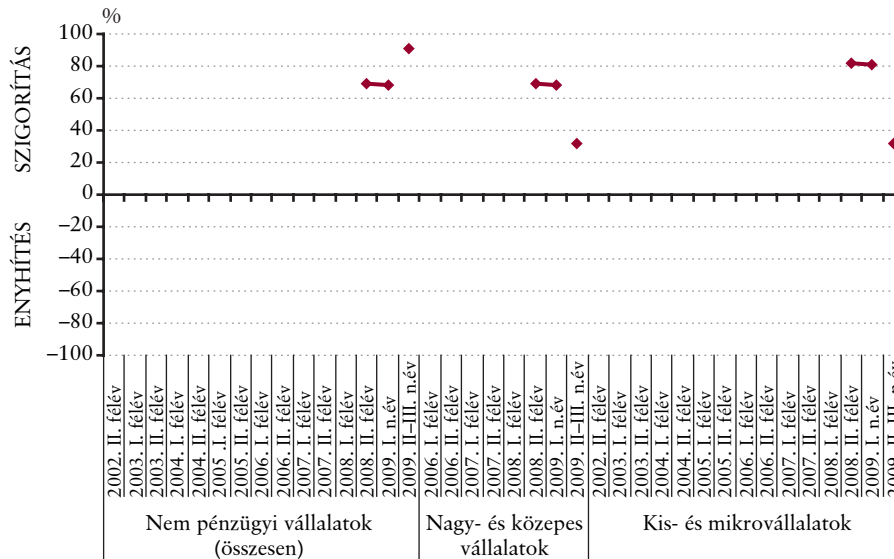
Fedezeti követelmények az egyes vállalati szektorokban
(a szigorítást és az enyhítést jelző bankok arányának különbsége)

30. ábra

A minimálisan megkövetelt hitelképességi szint az egyes vállalati kategóriákban

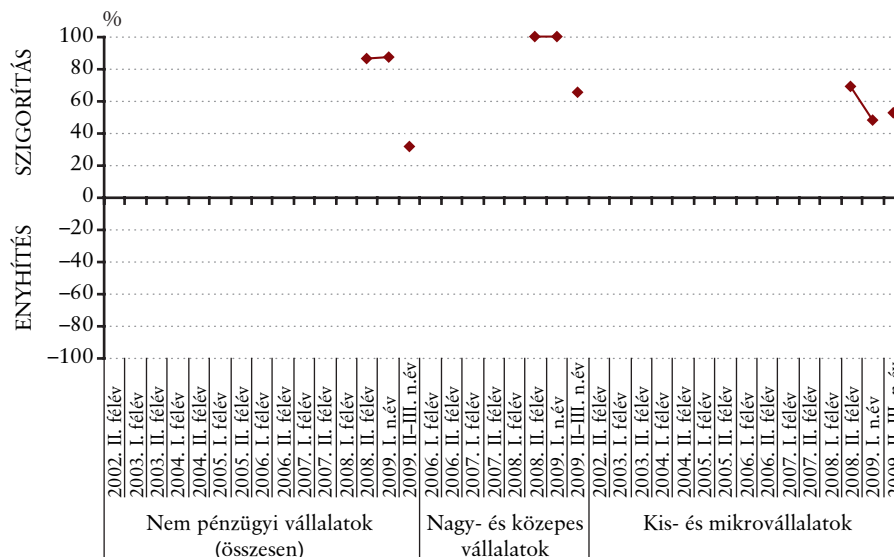
(a szigorítást és az enyhítést jelző bankok arányának különbsége)

31. ábra

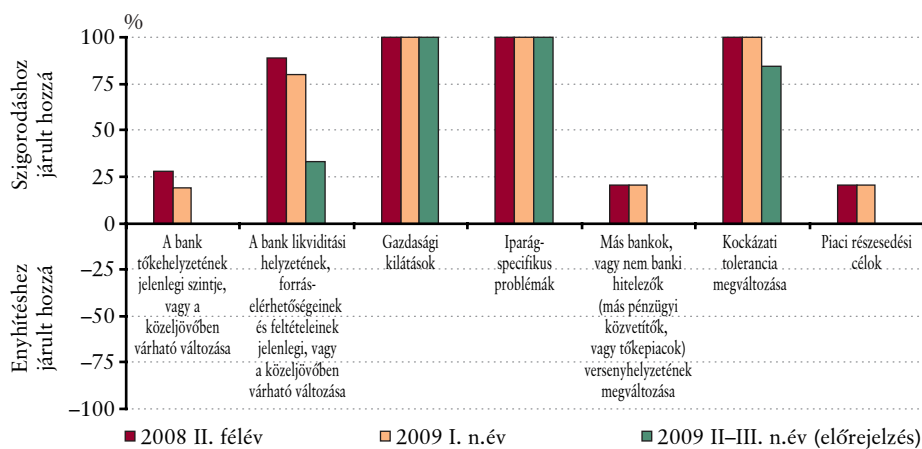
A monitoring, illetve vállalatokkal szembeni adatszolgáltatási követelmények az egyes vállalati kategóriákban

(a szigorítást és az enyhítést jelző bankok arányának különbsége)

32. ábra

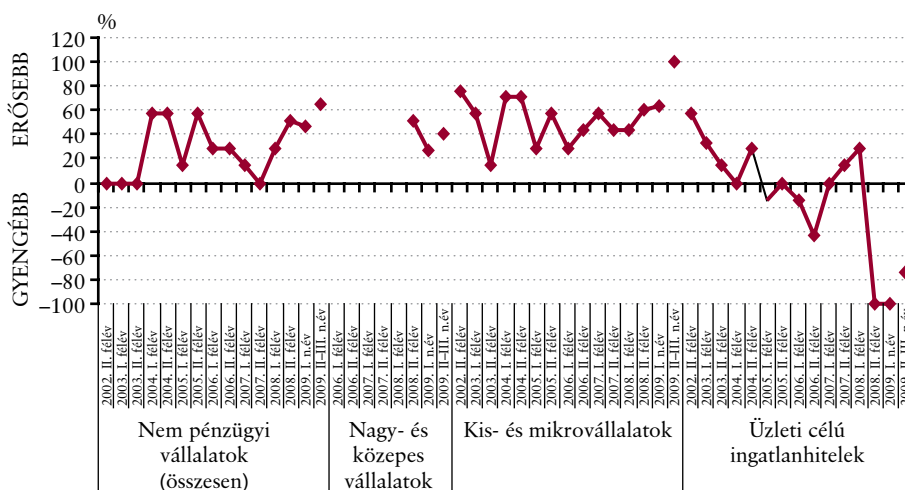
A hitelképességi standardok és a hitelezési feltételek változásához hozzájáruló tényezők a vállalati hitelek esetében

33. ábra

A hitelkereslet vállalatméret szerint

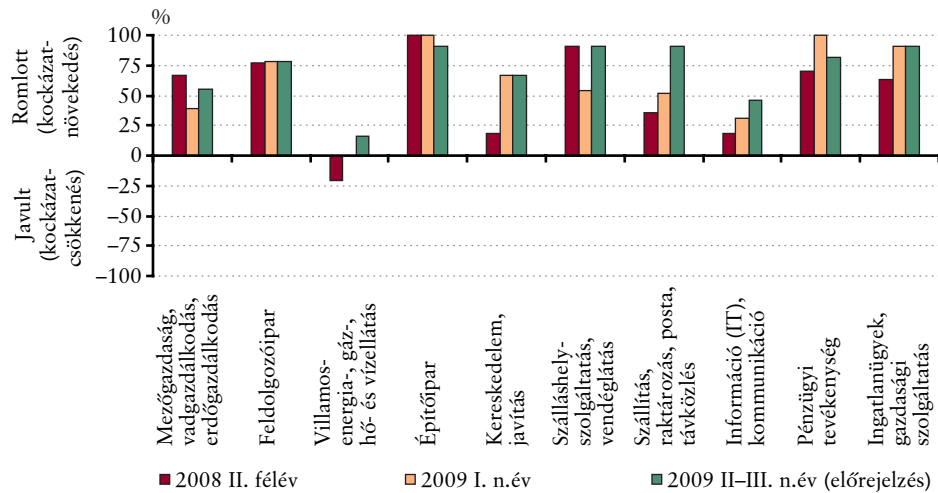
(a növekedést és a csökkenést jelző bankok arányának különbsége)

34. ábra

Az egyes ágazati portfóliók minőségének változása

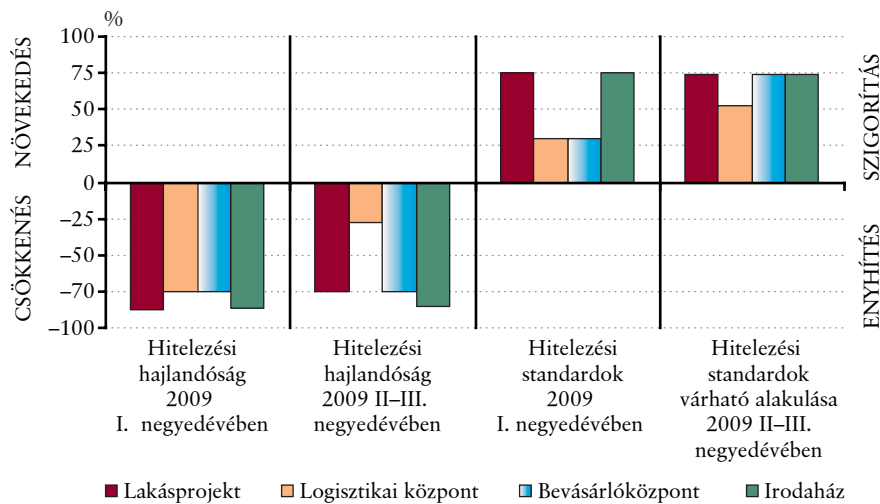
(a romlást és javulást jelző bankok arányának különbsége)

35. ábra

A kihelyezni kívánt hitelmennyiség (hitelezési hajlandóság) és a hitelképességi standardok/ feltételek alakulása az üzleti célú ingatlanhitelek terén

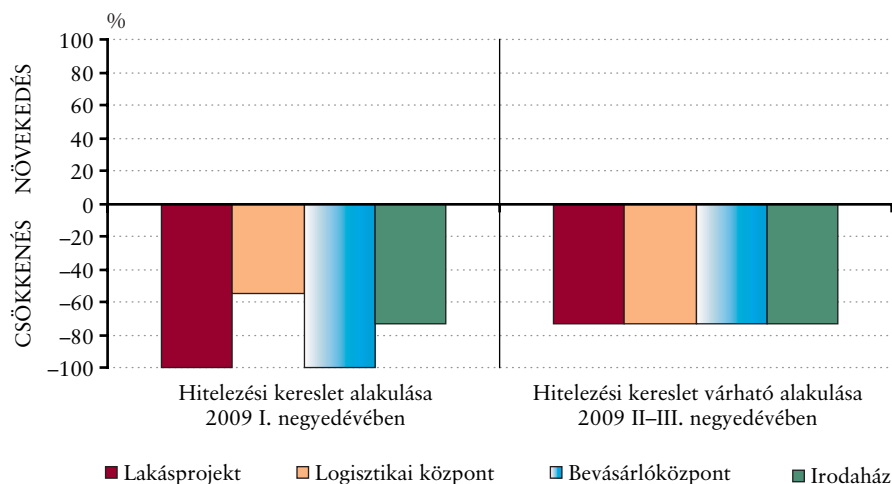
(a növekedést és csökkenést, illetve a szigorítást és enyhítést jelzők arányának különbsége)

36. ábra

A hitelek iránti kereslet az üzleti célú ingatlanhitelezés különböző részpiacain

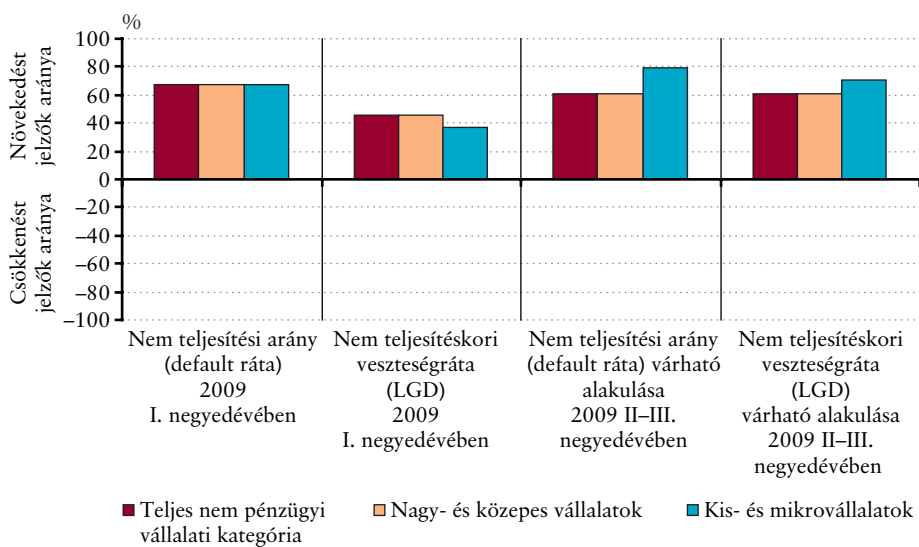
(a növekedést és csökkenést jelzők arányának különbsége)

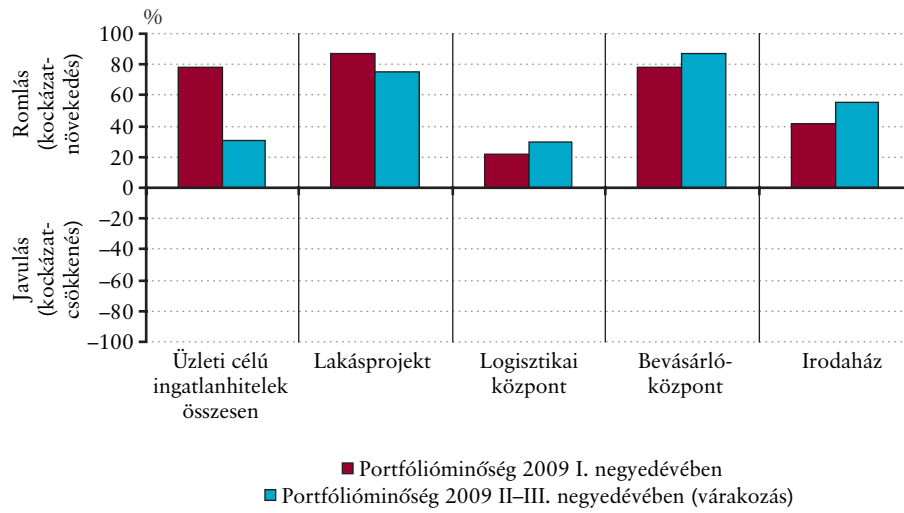
37. ábra

A vállalati hitelek kockázatosságának alakulása a nem teljesítési arányra (default ráta) és nem teljesítéskori veszteségrátára (loss-given-default) vonatkozó válaszok alapján

(kockázatnövekedést és -csökkenést jelzők arányának különbsége)

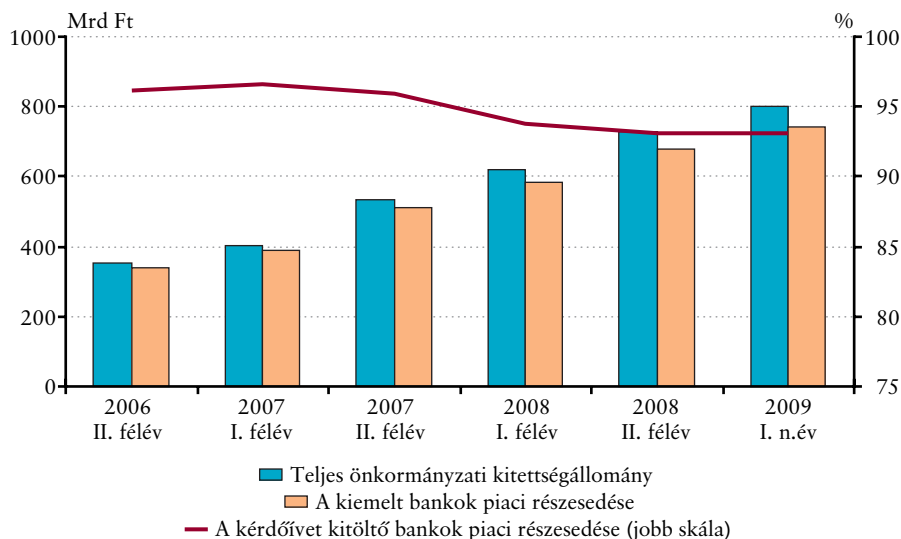
38. ábra

Az üzleti célú ingatlanhitelek portfólióminőségének változása*(romlást és javulást jelzők arányának különbsége)*

ÖNKORMÁNYZATI SZEGMENS

39. ábra

A teljes önkormányzati kitétség állománya és az önkormányzati kérdőívet kitöltő bankok részesedése

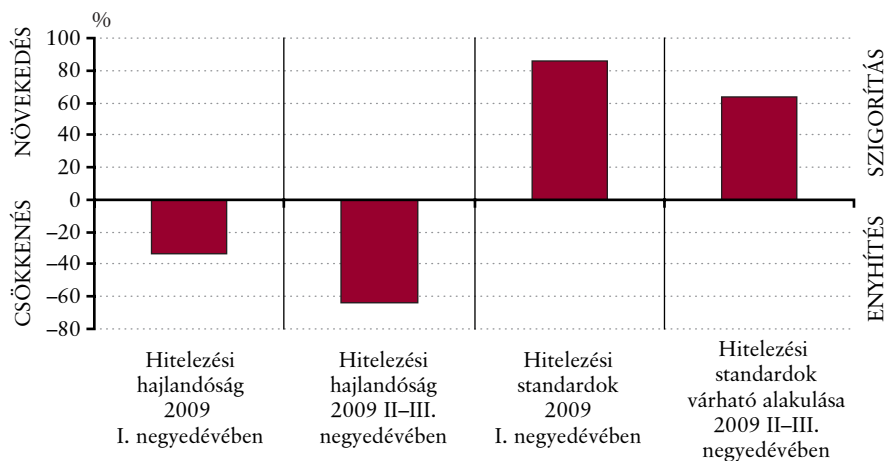

Megjegyzés: 2009-től kezdve az állományi adatok tartalmazzák a hitelintézetek és a bankfiókok állományi adatait is.

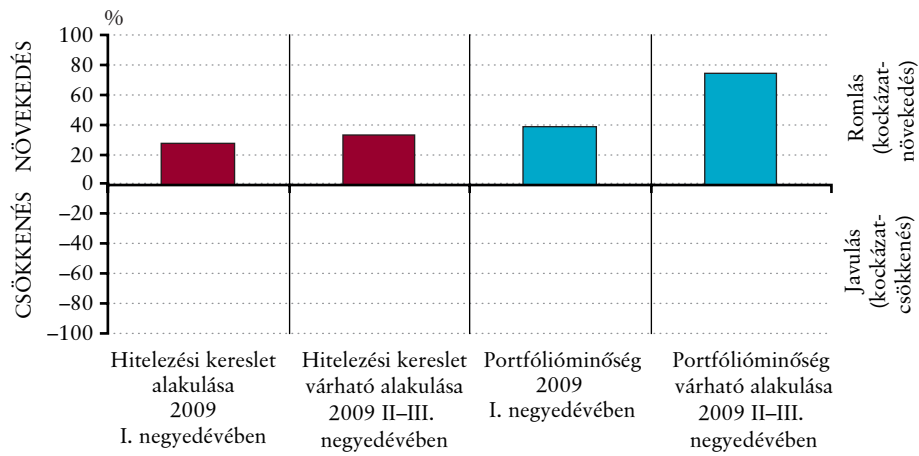
40. ábra

A kihelyezni kívánt hitelmennyiség és a hitelképességi standardok/feltételek az önkormányzati finanszírozásban

(a növekedést és csökkenést, illetve a szigorítást és enyhítést jelzők arányának különbsége)

41. ábra

A hitelek iránti kereslet, illetve portfólióminőség az önkormányzati finanszírozásban*(a növekedést és csökkenést, illetve romlást és javulást jelzők arányának különbsége)*

2. számú melléklet: Módszertani összefoglaló

A hitelezési felmérés segít feltárni, hogy a piac meghatározó bankjai hogyan látják, értékelik a piaci folyamatokat, illetve a menedzsment és a tulajdonosok helyzetértékelése alapján hogyan alakítják stratégiájukat és azon belül hitelezési politikájukat. Az egyedi, mikroszintű válaszok aggregálásával a piaci változások irányára, trendjeire tudunk következtetni. Jelen elemzés megállapításaiban minden esetben a banki vezetők válaszait és nem a saját szakértői véleményünket ismerteti. A felmérés lefedi a háztartási, a vállalati és az önkormányzati hitelezési aktivitást.

A kérdőíveket az eddigi gyakorlatnak megfelelő módon küldük ki a felmérésbe bevont hitelintézetek hitelezési vezetőinek, akik elektronikusan az MNB EBEAD adatbefogadási rendszerén keresztül beküldték elektronikusan válaszaikat. A megkérdezett bankokhoz kapcsolódó lízingvállalatok írásban adtak választ a gépjármű-finanszírozásra vonatkozó kérdésekre.

A háztartási hitel szegmensben összesen 13 bank vesz részt a felmérésben. A lakáshitelekkel kapcsolatos kérdésekre 9, a fogyasztási hitelezési részre 13 bank és 4 banki tulajdonban levő pénzügyi vállalkozás adott választ⁵. A lakáscélú hitelállományra vonatkozóan a felmért intézmények a 2009 első negyedév végi adatok alapján a bankszektor⁶ 92,1%-át fedik le, ugyanez az arány a fogyasztási hitelek piacán 85,9% volt.

A vállalati kérdőívet összesen hét, a vállalati hitelpiac 83,4%-át, az üzleti ingatlanhitelek piacának 95,2%-át képviselő bank töltötte ki.

Az önkormányzati hitel szegmensben összesen 6 banktól kértünk választ. A felmért intézmények a 2009 első negyedév végi adatok alapján a bankszektor önkormányzati kitétségeinek 93,1%-át fedik le.

Módszertanilag a felmérés minden szegmensben kizárólag standard kérdőívből áll a 2009 januárjában végrehajtott felmérés óta. A korábbiakban felmérésről felmérésre változó aktuális kérdésekre más csatornákon, elsősorban az MNB „Piactudás” gyakorlatán keresztül szerzünk információt.

A standard kérdőív rész során rákérdezzük a hitelezési hajlandóság (kihelyezni kívánt hitelmennyiség), a hitelezési standardok, a hitelezési/folyósítási feltételek változtatásaira, továbbá a válaszadó bank által érzékelt kereslet (előző negyedévben megfigyelt és következő félévre várt, szezonális hatásoktól szűrt, új hitelkérelmeken alapuló) változására, a portfólió minőségének változására, illetve vállalati kérdőív esetében a szektorok kockázati megítélésének alakulására. A felmérésben ötfokozatú skálán kapunk választ a hitelezési hajlandóság, a kereslet, standardok/feltételek, kockázati paraméterek, szektorok megítélésének kockázatoságának tendenciáira:

- 1-es értékelés jelenti a jelentős erősödést a keresletben, a hitelezési hajlandóság növekedését, jelentős szigorítást a hitelezési standardokban/feltételekben, jelentős növekedést a lakásárakban, a kockázati paraméterek jelentős növekedését, továbbá a szektorok kockázati megítélésénél a jelentősen kockázatosabbá válást a felmérést megelőző félévhez képest, illetve a következő félévre vonatkozó előrejelzés esetében a jelenlegi félévhez képest.
- 3-as értékelés változatlanságot jelent mind az tárgyfélév értékelésében, mind a következő félévre vonatkozó előrejelzésben.
- 5-ös értékelés jelenti a jelentős gyengülést a keresletben, a hitelezési hajlandóság jelentős csökkenését, jelentős enyhítést a hitelezési standardokban/feltételekben, jelentős csökkenést a lakásárakban, a kockázati paraméterek jelentős csökkenését, továbbá a szektorok kockázati megítélésénél a jelentősen biztonságosabbá válást a felmérést megelőző félévhez képest, illetve a következő félévre vonatkozó előrejelzés esetében a jelenlegi félévhez képest.

⁵ A vizsgált félévek során változott a megkérdezett bankok száma és köre (pl. fúzió hatására). Lakáscélú hitelezés témájában a felmérés kezdete óta (2003 decembere kivételével) 7 bankkal folytattuk le az interjút, a 2005 decemberétől pedig 8-ra, majd 2007 decemberétől 9-re emelkedett a megkérdezett bankok száma. A fogyasztási hiteleknel eleinte 7 bankkal folytattuk le az interjút, 2004 első félévérelől 9 bankra, 2004 végétől 10-re, 2006 végétől 11-re, 2007 júliusától 12-re emelkedett, 2008 januárjától pedig 13 a megkérdezett bankok száma.

⁶ Eximbank, KELER és MFB nélkül tekintjük elemzésünkben a bankszektort.

A 2-es, illetve 4-es válaszok a szélsőséges válaszok közötti köztes helyzetértékelést (pl. valamelyest erősödő kereslet) teszik lehetővé.

A kérdőív szempontjából fontos kulcsszavakat a következőképpen definiáljuk:

A kihelyezni kívánt hitelmennyiség (hitelezési hajlandóság) a válaszadó intézmény adott szegmensben meglévő terjeszkedési, állománynövelési szándékát tükrözi.

Hitelezési standardoknak nevezzük azokat a belső banki szabályokat, melyek meghatározzák, hogy a bank milyen ügyfeleknek, ügyfélcsoportoknak (ágazat, terület, méret, pénzügyi mutatók stb. szerinti besorolás alapján) és milyen típusú hitelt (csak fedezett, beruházási, folyószámla stb.) nyújt.

Hitelezési feltételeket illetően megkülönböztetünk nem árjellegű, illetve árjellegű tényezőket. A nem árjellegű hitelnyújtási feltételek (pl.: fedezeti követelmények, adós kötelezettségvállalásai, hitel/hitelkeret maximális nagysága stb.) konkrét szerződéses feltételek, a bank csak ezek mellett hajlandó a hitel folyósítására. Az árjellegű tényezők alatt többek között a kamatszint és a forrásköltség közötti szpredre és kockázati prémiumra kérdezzük rá.

A hitelezési standardok és hitelezési feltételek összefüggő fogalmak, így együttesen kérdezzük rá a hitelezési feltételek és standardok összességében mért változására, majd egyesével az egyes hitelezési feltételekre.

A kérdőívet tartalmazza (összesített válaszokkal együtt, ahol számszerű válaszokat kaptunk) a 4., 5. és 6. számú melléklet (elérhető az MNB honlapján excel formátumban). Az eredmények felvázolásánál mindhárom hitelezési szegmensben (háztartási, vállalati és önkormányzati szegmensben) követjük a rájuk vonatkozó kérdőívek szerkezetét. A kérdőív visszatekintő kérdései az előző negyedévre (korábban az előző félévre) vonatkoznak (pl. 2009 áprilisában 2009 első negyedévére), az előretekintő kérdések pedig az éppen előttünk álló féléves időszakra (pl. 2009 áprilisában 2009 második és harmadik negyedévére) tartalmaznak előrejelzést az előző negyedév (korábban előző félév) tendenciáihoz viszonyítva.

A változás jelzésére a válaszadók százalékában kifejezett ún. *nettó változásmutatót* használjuk. Ezt úgy kapjuk, hogy a változást (szigorodást/növekedést/erősödést) jelzők piaci részesedéssel súlyozott arányából levonjuk az ellenkező előjelű változást (enyhítést/csökkenést/gyengülést) jelzők piaci részesedéssel súlyozott arányát.

Felmérés a hitelezési vezetők körében a bankok hitelezési gyakorlatának vizsgálatára
A 2009 első negyedévére vonatkozó felmérés összesített eredményének ismertetése

2009. május

Nyomda: D-Plus

H-1037 Budapest, Csillaghegyi út 19-21.

